

Türkiye’de Antrenör Eğitim Programlarının Etkinliği (1994 ve 2002 Farklı Yönetmeliklere Göre)

Hakan SUNAY¹

¹ Sorumlu Yazar, Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, hsunay@ankara.edu.tr

Özet

Sporda antrenör adı verilen spor eğitimcilerinin, sporun gelişmesinde oldukça önemli bir yeri vardır. Günümüzde antrenörlerin yetiştirildiği Spor Eğitimi Dairesi tarafından yürütülen 15-20 günlük kursların etkinliği, spor kamuoyunca halen tartışılan konuların başında yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de spor eğitimi dairesi başkanlığı tarafından uygulanmakta olan antrenör eğitim programlarının etkinliğini saptamak ve bu tür programların daha etkinlikle yürütülebilmesi için önerilerde bulunmaktır. Araştırma, betimsel tarama modelindedir. Veriler, antrenör eğitim programlarına katılan antrenörlerden anket yoluyla elde edilmiştir. Anket; 1987, 1994 ve 2002 yıllarında oluşturulan antrenör eğitim yönetmeliğine göre yetiştirilmiş antrenörlerin, antrenör eğitim programlarının etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Araştırmanın evreni; Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından açılan eğitim programlarından mezun olmuş, 1994 yılı yönetmeliğine göre 24 spor branşından yaklaşık 5.459 antrenör ile 2002 yönetmeliğine göre 60 federasyondan 16 farklı spor branşından yaklaşık 79.896 antrenördür. Araştırmanın örneklemi ise, 1987 ve 1994 antrenör eğitim yönetmeliğine göre antrenörlük kurslarında eğitim almış 286 antrenör ile 2002 yönetmeliğine göre eğitim almış 419, toplamda 705 antrenördür. Veriler 1990-1995 ile 2008-2018 tarihleri arasında gerçekleştirilen antrenör eğitim kurslarına katılan antrenörlerden elde edilmiştir. Veriler, frekans ve yüzdeler belirlenmiş, beklenen ile gözlenen değerler arasındaki farkın tespiti ki-kare testi ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak, antrenörlerin SGM tarafından uygulanan antrenör eğitim programlarının amaçlarını farklı şekilde algıladıkları ve programdan beklentilerinin farklı olduğu ortaya çıkmış, programların, fiziksel olanaklar ile süre bakımından yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Antrenör, Antrenör eğitimi, Antrenör eğitim programları

Effectiveness of Coach Training Programs in Turkey

(According to 1994 and 2002 Different Regulations)

Abstract

Sports trainers, which are called sports trainers, have an important place in the development of sports. Therefore, the effectiveness of the training programs implemented in coach training is important, but the effectiveness of the 15-20 day courses conducted by the sports training department, where today a fairly large coach potential is grown, is at the top of the topics discussed by the public in the sport. The purpose of this research: sports education in Turkey is being implemented by the head coach of the circle to determine the effectiveness of training programs and make recommendations to the activity carried out more such programs. The research is a descriptive survey model. The data were obtained from the questionnaires from the trainers who participated in the training programs of different sports branches. Survey; It was prepared by the researcher in order to determine the opinions of coaches trained according to the coaching training regulations established in 1987, 1994 and 2002 on the effectiveness of the coaching training programs. The universe of the research; Graduated from the training programs opened by the Department of Sports Education, the General Directorate of Sports Services (GDSS) is approximately 5,459 coaches from 24 sports branches according to the 1994 regulation and approximately 79,896 coaches from 16 different sports branches from 60 federations according to the 2002 regulation. The sample of the research is 286 coaches who have been trained in coaching courses according to 1987 and 1994 coaching regulations and 705 coaches in total from 419 of 16 sports branches according to 2002 regulations. The data were obtained from the trainers who participated in the training courses between 1990-1995 and 2008-2018. Data, frequency and percentages were determined and then the difference between expected and observed values was analyzed by chi-square test. As a result, it was found out that the coaches perceive the goals of the training programs implemented by the GDSS differently and their expectations from the program were different and the programs were found to be insufficient in terms of physical facilities and duration.

Key words: Coach, Coach training, Coach training programs

SUMMARY

Introduction: A trainer is a person who is equipped with technical knowledge, who is asked to train athletes from his / her professional career. Coaches are sports trainers who graduate from the departments of universities such as physical education and sports teachers, recreation, sports sciences or sports management, or from courses organized by the General Directorate of Sports, Department of Sports Education, in particular, organized by the Department of Sports Education. The success of the trainers depends on the success of the athletes at the national and international level by closely following the sports developments in the world and applying them to the athletes that they are responsible for. Therefore, the trainer, who is a sports trainer, works closely to follow the scientific developments and conveys his experiences to his athletes. According to this definition; It is obvious that they are trainers who are equipped with technical knowledge and experience by following the

developments and applying their knowledge and experience to the athlete by taking care of them personally while determining the athletes to be selected according to the sports branch or training the chosen ones and carrying the athlete to the next training level. (Côté, ve Gilbert, 2009). On the other hand, Coaches; They also carry out tasks such as educating athletes and students, working in coordination with them, assisting in sports management, communicating with parents of athletes, making public relations to make them more beneficial to society, and conducting educational activities in the light of pedagogical information to protect their spare time and bad habits. According to this; The trainer, defined as kişi a person who has received special training and education which helps to develop the physical, physiological, mental, emotional and social capacities of athletes with purposeful behaviors and fulfills the scientific aims of training for this purpose (Konter, 1996), is a leader with all aspects. It is an educated “whole person en who develops behavior in athletes. For this reason, the effectiveness of the training programs implemented in coach training is important, but the effectiveness of the 15-20 day courses carried out by the Department of Sports Education, where a great potential of trainer is raised, is still one of the issues discussed by the sports public. **Purpose:** The purpose of this research; by sports training department of Turkey is being implemented in about a 30-year period, as determined by the regulations to determine the effectiveness of coach education program is to evaluate and make recommendations to be managed as efficiently more of these types of programs. **Method:** The study was conducted in two different time periods. The first is the coaches that participated in the courses in 1990-1995 according to the 1987 and 1994 coaching regulations, and the second is coaches who participated in the coaching training programs in 2008-2018 according to the regulations that changed in 2002 after 1994. The universe of the study is approximately 79.896 coaches as of 31.12.2018. The sample of the research is 286 coaches from 24 sports branches who have been trained according to the 1987 and 1994 coaching regulations and 419 coaches who have been trained according to the coaching program which came into force in 2002 and 705 coaches. In this research, 24 federations were applied according to the regulations applied as of 1994 and 16 federations were included in the section which was implemented according to the trainers' regulations which were applied as of 2002. The data were obtained from the questionnaires of the trainers who participated in the training programs of different sports branches. Survey; It was prepared by the researcher in order to determine the opinions of coaches trained in 1987 and 1994 and 2002 according to the changing training regulations. Reliability of the questionnaire Cronbach's alpha coefficient is α : .87. The data were obtained from randomly selected sports branch coaches who participated in training programs (coaching courses) organized in different periods through the Sports Education Department and the mentioned federations according to the 2002 and 1987 regulations. **Data analysis:** The frequency and percentages of the data obtained through the questionnaire were first determined for each question, and then the difference between the expected and observed values was analyzed by chi-square test. **Results:** The coaches in the sample are also different from each other. Coaching seniority is more than 8 years and the percentage of coaches entering the sampling is quite low. The opinions of the trainers about the current situation and development suggestions about the applied training programs were examined by considering nine dimensions. As a result; It was revealed that the trainers perceived the goals of the program differently and their expectations were different. It was determined that the expectations of the trainers to learn the basic and special training courses included in the program and the expectation of

being aware of the new developments in the sports branch were not realized sufficiently. It was understood that those who participated in trainer training programs were initially very willing, but at the end of the program these requests were lost to a small extent. Some of the trainers do not like the instructional staff in the programs. It was understood that the trainers were not satisfied with the physical facilities offered to them in their training programs. The trainers were positive about the inclusion of Turkish Language and Diction courses, Sport Policy and Motor Development courses in Skill Teaching, Coaching Teaching Practice, Graduation Thesis (Seminar). **Suggestions:** According to the results of the research, the applications that should be included in the training programs of the trainers are indicated as suggestions.

1. GİRİŞ

Spor aktiviteleri günümüzde insan yaşamının önemli bir parçası haline gelmiştir. Ayrıca gerek basın yayın organlarının spora yaklaşımı gerekse insanların stresten kurtulma vücutlarını formda tutma çabaları ve hepsinin ötesinde sporda kazanılan uluslar arası başarılar, toplumun günlük yaşamında ve moral düzeyinde önemli bir değer taşıyor hale gelmiş, spora güncel bir boyut kazandırmıştır. Öte yandan her geçen gün ilerleyen bilim ve teknolojinin yardımıyla spordaki rekorlar yenilendikçe, spor sahalarında yarışan sporcu ve takımların temsil ettikleri ülkenin teknik, teknolojik eğitim ve ekonomik standartları da yarıştırılmaktadır. Böylece spor ülkelerin kültürel ilişkilerini sağlayan, ülkeler arasındaki sorunları gideren ve milletleri birbirine yaklaştıran bir araç olmuş ve gelişmiş ülkelerde bundan faydalanmışlardır. Ancak sporda bu hedeflere ulaşmak, öncelikle eğitim ve öğretime önem vermek ve sporda eğitici kadroları bilimsel ölçülere uygun eğitim programlarından geçirmekle mümkün olabilir. Kuşkusuz sporda eğitici kadro denildiğinde akla ilk gelen antrenördür. Sporda antrenör adı verilen spor eğitimcilerinin, sporun gelişmesinde oldukça önemli bir yeri vardır. Antrenör; *“Enerjisini, gücünü, dinamikliğini, bilgilerini ve sosyal kapasitesini sporcusuna en etkili ve kalıcı bir şekilde aktarabilme yeteneğine sahip olan lider özellikli kimse”* (Sunay, 1998), *“Sporcuların fiziksel, fizyolojik, zihinsel, duygusal ve sosyal kapasitelerinin amaçlı davranışlarla geliştirilmesine yardımcı olan ve bunun için antrenmanın bilimsel amaçlarını yerine getiren özel eğitim ve öğretim almış kişi”* (Konter, 1996) olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi antrenör bilgisini sporcuya aktaran, lider kişilikli, tüm yönleriyle sporcuda davranış geliştiren, eğitimi bir “bütün kişi” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi antrenör; bilgisini sporcuya aktaran, lider kişilikli, tüm yönleriyle sporcuda davranış geliştiren, eğitimi bir kişidir. Yapılan araştırmalarda, tüm bu yetenekleri sergileyebilmeleri için antrenörlerin kapsamlı bilgiye sahip olmaları gerektiği belirtilmektedir Côté, ve Gilbert, 2009; Abraham, Collins ve Martindale (2006), Daly ve Parkin (1991), *“antrenörün branşında başarılı olabilmesi için ilgili spor branşında tam bir bilgiye sahip olması gerektiğini”* belirterek, antrenör olabilmenin ön koşulu olarak; antrenörün insan fizyolojisini, beceri öğrenimini, insan performansının ölçülmesi ve değerlendirilmesini, sporda öğrenme ve öğretim yöntemlerini, antrenman bilimini ve spor psikolojisini iyi bilmesi gerektiğini belirtmiştir. Antrenör ne kadar çok bilgilendirilmiş, yeterli bir eğitim programından geçmiş ve sonrasında uygun bir çalışma ortamı elde etmiş ise yetiştireceği elemanlar da o kadar performans gösterebilecektir. Böylece antrenör de mesleki sorumluluklarını ve görevlerini en iyi şekilde kendilerini günün ve ortamın koşullarına göre hazırlamakla yerine getirebilirler ki, bu da ancak etkili bir hizmet öncesi eğitim programlarından geçmekle mümkündür. Antrenörün söz konusu hizmetleri yerine getirebilmesi, görev ve

sorumlulukları nedeniyle antrenörün yetiştirilmesi ve eğitilmesinin önemli bir konu olduğu ortadadır. Bu nedenle antrenör eğitiminde uygulanan eğitim programlarının etkinliği önem taşımakta ancak, günümüzde oldukça büyük bir antrenör potansiyelinin yetiştirildiği Spor Eğitimi Dairesi tarafından yürütülen 15-20 günlük kursların etkinliği spor kamuoyunca halen tartışılan konuların başında yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de spor eğitimi dairesi başkanlığı tarafından uygulanmakta olan antrenör eğitim programlarının etkinliğini saptamak ve bu tür programların daha etkinlikle yürütülebilmesi için önerilerde bulunmaktır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma, betimsel tarama modelindedir. Çalışma iki farklı zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Birincisi; 1990-1995 yılları arasındaki zaman diliminde gerçekleşen antrenörlük kurslarına katılanlar, ikincisi ise 2008-2018 yılları arasındaki zaman diliminde gerçekleşen antrenörlük kurslarına katılanlardır. Böylece bu çalışma ile yaklaşık 30 yıllık bir süreçte uygulanan “Antrenör Eğitim Programlarının” etkinliği belirlenmiş ve değerlendirilmiştir.

2.1. Veri Toplama Aracı

Veriler, farklı spor branşlarında antrenör eğitim programlarına katılan antrenörlerden anket yoluyla elde edilmiştir. Anket; 1987 sonrası 1994 ve 2002 yıllarında değişen antrenör eğitim yönetmeliğine göre yetiştirilmiş antrenörlerin, antrenör eğitim programların etkinliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Anket, özellikle derslerin birbirine benzemesi ve bir önceki yönetmelik olması nedeniyle 1994 tarihi itibarıyla uygulanan anket, 2002 yıllarında yürürlüğe giren antrenör eğitim yönetmeliğine göre antrenör eğitim programlarına katılanlara da uygulanmıştır. Hazırlanan anket önce 50 kişilik bir antrenör grubuna aralıklı olarak iki defa uygulanmış, sonuçta antrenörlerin sorulara verdikleri cevapların tutarlılığına göre bazı sorular ve maddeler anketten çıkartılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde antrenörlerin kişisel bilgileri, ikinci bölümde antrenörlerin antrenörlük eğitim programlarına ilişkin mevcut durumun belirlenmesine yönelik görüşleri, üçüncü bölümde ise antrenörlerin antrenörlük eğitim programlarına ilişkin geliştirme önerilerinin belirlenmesine yönelik önerileri yer almaktadır. Anketin güvenilirlik Cronbach Alfa katsayısı α : .87 dir.

2.2. Verilerin Toplanması

Bilindiği gibi günümüzde antrenör eğitimi 16.08.2002 tarih ve 24848 sayılı yönetmelik çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Ancak bu araştırma gerçekleştirildiğinde 17.08.1987 tarih ve 19547 sayılı yönetmelik ile 11.10.1994 tarih ve 22048 sayılı yönetmelik yürürlükte bulunmaktaydı. Bu nedenle birbirinden ders ve muhteva itibarıyla pek farklı olmayan her iki yönetmeliğe göre 1990-1995 yılları arasında farklı zamanlarda gerçekleştirilen antrenör eğitim programlarına katılmış olan 24 spor branşında antrenörler ile sonrasında 2002 yılında yürürlüğe giren antrenör eğitim yönetmeliğine göre 2008-2018 yılları arasında 16 spor branşında farklı zamanlarda gerçekleştirilen antrenör eğitim programlarına katılmış antrenörler araştırma kapsamına alınmıştır. Veriler, 1987 ve 1994 yönetmelikleri ile değişen 2002 yönetmeliğine göre Spor Eğitim Daire Başkanlığı ile söz konusu federasyonlar yoluyla farklı sürelerde organize edilen eğitim programlarına (antrenörlük kurslarına) katılmış rastgele seçilmiş farklı spor branşı antrenörlerinden elde edilmiştir. Spor branşları, bireysel

ve takım spor türleri gözetilerek seçilmiş, anketler farklı sürelerde açılan farklı spor branşlarından program sonunda uygulanarak toplanmıştır. 1994 yılı yönetmeliğinin yürürlükte olduğu antrenör eğitim programlarından yetişmiş olan antrenörler; Atletizm, Atıcılık, Badminton, Binicilik, Bisiklet, Boks, Cimnastik, Eskrim, Halter, Güreş Judo, Karate, Kürek, Kayak, Masa Tenisi, Okçuluk, Vücut Geliştirme, Tekvando, Tenis, Yelken ve Yüzme antrenörleri bireysel spor antrenörleri adı altında, Basketbol, Hentbol ve Voleybol antrenörleri ise takım sporları antrenörleri adı altında kategorileştirilmiştir. 2002 yılı yönetmeliğinin yürürlükte olduğu antrenör eğitim programlarından yetişmiş olan antrenörler ise; Atletizm, Atıcılık, Bilardo, Cimnastik, Halter, Güreş, Karate, Kick Boks, Masa Tenisi, Vücut geliştirme (Fitness), Tekvando, Tenis antrenörleri bireysel spor antrenörleri adı altında, Basketbol, Çim Hokeyi, Hentbol ve Voleybol antrenörleri ise takım sporları antrenörleri adı altında kategorileştirilmiştir. Araştırmada hangi yönetmelik olursa olsun antrenör eğitim programlarına katılmış olmak dikkate alınmış, herhangi bir nedenle federasyonlar tarafından 1. 2. veya 3. Kademe denkliği yapılan antrenörler kapsam dışında bırakılmıştır. Veriler; sadece 1. 2. veya 3. Kademe antrenörlük eğitim programlarına* (antrenörlük kurslarına) katılanlardan elde edilmiştir. Veriler, çoğunlukla Ankara ili ile Kırıkkale, Çorum, Samsun illerinde gerçekleştirilen antrenörlük kurslarından bizzat elde edilmiştir.

2.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni; Spor eğitim dairesi başkanlığı tarafından açılan eğitim programlarından mezun olmuş, Spor Genel Müdürlüğü (SGM) bünyesinde faaliyet gösteren 1994 yönetmeliğine göre toplam 50 spor federasyonu içerisinde, 24 federasyondan (*futbol branşı ile su altı sporları, yamaç paraşütü (extrem sporlar), satranç, dağcılık, otomobil sporları, bilardo, izcilik, geleneksel sporlar ile spor dallarının antrenörleri ya da çalıştırıcıları araştırma kapsamı dışında tutulmuştur*), 1995-1996 yıllarında yapıldığı süreçte 24 spor branşına ilişkin yaklaşık toplam 5.459** antrenördür. 2002 yönetmeliğine göre ise araştırmanın evreni, 60 federasyondan (*futbol branşı ile su altı sporları, briç, bocce bowling dart, dağcılık, geleneksel spor, gelişmekte olan spor, hava sporları ve özel sporcuları antrenör ya da çalıştırıcıları araştırma kapsamı dışında tutulmuştur*) 16 spor branşında programlara katılmış antrenörlerdir. Çalışmanın evreni ise 31.12.2018 tarihi itibarıyla yaklaşık 79.896*** antrenördür. Araştırmanın örnekleme ise, 1987 ve 1994 antrenör eğitim yönetmeliğine göre eğitim almış 24 spor branşından 286 antrenör ile 2002 yılında yürürlüğe giren antrenör eğitim programına göre eğitim almış 419 toplamda 705 antrenördür.

Araştırmaya 1994 tarihi itibarıyla uygulanan yönetmeliğe göre 25 federasyon dâhil edilmiş, ancak "buz sporları federasyonuna" bağlı antrenörlerden geçerli veri elde edilemediğinden araştırmaya 24 federasyonun antrenörleri dâhil edilmiştir. Ayrıca çalışma, 2002 tarihi itibarıyla halen uygulanmakta olan antrenör eğitim yönetmeliğine göre de gerçekleştirilmiş ve çalışmanın bu bölümünde de 16 federasyon dahil edilmiştir. Örnekleme giren antrenörler; spor branşı türlerine göre, "bireysel ve takım sporları" olarak iki kategoride toplanmıştır. Her iki yönetmeliğe göre uygulanan çalışmaya ilişkin örnekleme giren antrenörlerin, spor türlerine göre kategorileştirilmeleri Tablo 1'de detaylı görünümü ise Tablo 2(a) ve Tablo 2(b)'de görülmektedir.

Tablo 1. Örneklemeye giren antrenörlerin spor branş türlerine ve 1994 ve 2002 antrenör eğitim programlarına göre dağılımı ve oranları

Spor Türü	(1994 yılı programı)		(2002 yılı programı)		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Bireysel Spor Türü Antrenörleri	162	56,6	288	68,7	450	63,8
Takım Sporlan Türü Antrenörleri	124	43,4	131	31,3	255	36,2
Toplam	286	100,0	419	100,0	705	100,0

Tablo 2 (a). Araştırmanın evren ve örnekleme ilişkin antrenörlerin spor branşlarına göre sayısal dağılımları (f) (1994 yılı antrenör eğitim yönetmeliğine göre)

*Antrenörlük eğitim programları; temel eğitim ve özel eğitim derslerinin birbirini takip ettiği süreçte Cumartesi ve Pazar günleri dahil yaklaşık 12-13 gün sürmekte olup, programlar spor çevrelerince "Antrenörlük Kursları" olarak anılmaktadır.

**Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Daire Başkanlığı arşivi dokümanları, Kasım 1994.

***Evrene ilişkin veriler, 31.12.2018 tarihi itibarıyla, Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün resmi internet sitesinden araştırmacı tarafından analiz edilerek elde edilmiştir. <http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>. Erişim: Nisan, 2019.

Bireysel-Takım Spor Branşları	I. Kademe		II. Kademe		III. Kademe		Toplam *	
	Evren	Örneklem	Evren	Örneklem	Evren	Örneklem	Evren	Örneklem
	f	f	f	f	f	f	f	f
Atletizm	465	20	22	-	7	1	494	21
Atıcılık	38	2	-	-	-	-	38	2
Badminton	106	12	-	-	-	-	106	12
Basketbol	657	35	18	1	15	1	690	37
Binicilik	32	1	11	-	-	-	43	1
Bisiklet	101	5	-	-	-	-	101	5
Boks	152	6	15	-	-	-	167	6
Cimnastik	132	6	-	-	-	-	132	6
Eskrim	37	1	14	-	10	1	61	2
Halter	78	2	5	2	12	3	95	7
Hentbol	473	24	15	3	-	-	488	27
Güreş	533	27	22	1	-	-	555	28
Judo	223	9	35	2	7	-	265	11
Karate	144	5	22	1	-	-	166	6

Kayak	63	3	-	-	-	-	63	3
Kürek	49	1	-	-	-	-	49	1
Masa tenisi	161	8	36	2	6	-	203	10
Okçuluk	51	2	-	-	-	-	51	2
Vüc. Geliştirme	32	2	-	-	-	-	32	2
Voleybol	918	49	48	9	15	2	981	60
Tekvando	208	11	-	-	-	-	208	11
Tenis	105	4	8	-	-	-	113	4
Yelken	38	2	-	-	-	-	38	2
Yüzme	289	17	15	1	8	2	312	20
Bireysel spor türü toplamı	3.045	146	205	9	50	7	3.300	162
Takım spor türü toplamı	2.048	108	81	13	30	3	2.159	124
Genel Toplam	5.093	254	286	22	80	10	5.459	286

**Evrene ilişkin veriler, Kasım 1994 tarihi itibarıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Daire Başkanlığı arşivi dokümanlarından analiz edilerek elde edilmiştir.*

Tablo 2 (b): Araştırmanın evren ve örnekleme ilişkin antrenörlerin spor branşlarına göre sayısal dağılımları (f) (2002 yılı antrenör eğitim yönetmeliğine göre)

Bireysel-Takım Spor Branşları	I. Kademe		II. Kademe		III. Kademe		Toplam *	
	Evren f	Örneklem f	Evren f	Örneklem f	Evren f	Örneklem f	Evren f	Örneklem f
Atletizm	3.145	16	1.231	-	659	1	5.035	17
Atıcılık	872	15	226	-	51	-	1.149	15
Basketbol	6.433	3	3.606	5	2.735	5	12.774	13
Bilardo	660	10	98	-	-	-	758	10
Cimnastik	1.765	12	646	-	370	-	2.781	12
Çim Hokeyi	836	15	105	-	30	-	971	15
Halter	321	10	208	15	56	-	585	25
Hentbol	3.315	22	908	16	742	12	4.965	50
Güreş	1.995	8	1.517	20	596	-	4.108	28
Karate	1.078	15	657	10	261	13	1.996	38
Kick Boks	2.271	23	1.003	18	219	12	3.493	53
Masa tenisi	4.757	7	658	-	136	-	5.551	7
Vüc. Geliştirme	9.609	20	2.347	-	294	-	12.250	20
Voleybol	7.123	16	2.135	18	1.571	19	10.829	53
Tekvando	1.839	20	1.460	-	590	8	3.889	28
Tenis	6.171	15	1.609	12	982	8	8.762	35
Bireysel spor türü	34.483	171	11.660	75	4.214	42	50.357	288

toplamı								
Takım spor türü toplamı	17.707	56	6.754	39	5.078	36	29.539	131
Genel Toplam	52.190	227	18.414	114	9.292	78	79.896	419

*Evrene ilişkin veriler, 31.12.2018 tarihi itibarıyla, Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün resmi internet sitesinden araştırmacı tarafından analiz edilerek elde edilmiştir. <http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>. Erişim: Nisan, 2019.

Araştırma, Türkiye'de 1994 ve 2002 tarihleri itibarıyla uygulanan antrenör eğitim programları dikkate alınarak yapılmış veriler söz konusu yönetmelikler dikkate alınarak elde edilmiştir. 1994 ve 2002 tarihleri itibarıyla uygulanan antrenör eğitim programları Tablo 3'de karşılaştırmalı olarak belirtilmiştir.

Tablo 3. Türkiye'de 1994 ve 2002 tarihleri itibarıyla uygulanan antrenör eğitim programları

<u>1994 yılı</u> <u>programı</u>	I.		II.		III.		Toplam	<u>2002 yılı</u> <u>programı</u>	I.		II.		III.		Toplam		
	Kademe	Saat	%	Kademe	Saat	%			Kademe	Saat	%	Kademe	Saat	%		Kademe	Saat
<u>Temel eğitim</u> <u>dersleri</u>								<u>Temel eğitim</u> <u>dersleri</u>									
Spor Anatomisi	8	5,1	6	3,9	8	5,8	22	4,9	Spor Anatomisi	4	4,3	6	4,6	6	4,8	16	4,6
Spor Fizyolojisi (2)	10	6,4	12	7,8	12	8,7	34	7,6	Spor Fizyolojisi (2)	4	4,3	8	6,2	6	4,8	18	5,2
Antrenman Bilgisi (1)	20	12,8	20	13,0	18	13,0	58	12,9	Antrenman Bilgisi (1)	10	10,6	14	10,7	16	12,8	40	11,5
Spor Beslenme	8	5,1	6	3,9	4	2,9	18	4,0	Spor Beslenme	4	4,3	4	3,1	4	3,2	12	3,4
Spor Psikolojisi (3)	10	6,4	8	5,2	10	7,2	28	6,3	Spor Psikolojisi (3)	4	4,3	6	4,6	8	6,4	18	5,2
Sporda Yönetim Organizasyon	4	2,6	2	1,3	2	1,5	8	1,8	Sporda Yönetim Organizasyon	2	2,1	2	1,5	5	4,0	9	2,6
Sporcu Sağlığı	8	5,1	10	6,5	8	5,8	26	5,8	Sporcu Sağlığı	4	4,3	4	3,1	2	1,6	10	2,9
Spor Sosyolojisi	4	2,6	4	2,6	4	2,9	12	2,7	Spor Sosyolojisi	-		4	3,1	4	3,2	8	2,3
Biyomekanik	-		6	3,9	6	4,3	12	2,7	Biyomekanik	-		-		4	3,2	4	1,1
Sporda Öğretim	5	3,2	4	2,6	2	1,5	11	2,5	Sporda Öğretim	4	4,3	4	3,1	-		8	2,3

Yöntemleri					Yöntemleri				
Spor da Ölçme Değerlendirme	6 3,8	8 5,2	6 4,3	20 4,5	Spor da Ölçme Değerlendirme	2 2,1	2 1,5	-	4 1,1
Toplam ders sayısı	10	11	11	32	Spor da Genel Teknik Taktik Öğret. İlkeleri	-	-	4 3,2	4 1,1
Özel eğitim dersleri					Beceri Öğrenimi	4 4,3	4 3,1	4 3,2	12 3,4
Özel Antrenman Bilgisi	20 12,8	10 6,5	8 5,8	38 8,5	Psiko-motor Gelişim	6 6,4	8 6,2	-	14 4,0
Spor dalı Teknik Taktik	45 28,9	50 32,5	45 32,6	140 31,3	Yetenek Seçimi ve İlkeleri	2 2,1	-	-	2 0,6
Spor dalı Oyun Kuralları	8 5,1	8 5,2	5 3,6	21 4,7	Toplam ders sayısı 1	11	12	11	14
Toplam ders sayısı	3	3	3	12	Özel eğitim dersleri				
Genel Toplam Ders sayısı	13	14	14	41	Özel Antrenman Bilgisi	10 10,6	10 7,7	12 9,6	32 9,2
Toplam Saat	156	154	138	448	Spor dalı Teknik Taktik	32 34,0	50 38,5	50 40,0	132 37,8
					Spor dalı Oyun Kuralları	2 2,1			2 0,6
					Spor dalı Gözlem ve Değerlendirme	-	4 3,1		4 1,1
					Toplam ders sayısı	3	3	2	8
					Genel Toplam Ders sayısı	14	15	13	42
					Toplam Saat	94	130	125	349

Tablo 3’de görüldüğü üzere 1987 ve sonrasında 1994 yılında yürürlüğe giren antrenör eğitimi programı ile 2002 yılında yürürlüğe giren antrenör eğitimi programı arasında ders ismi bakımından fark görülmezken, ders saati dağılımında farklılık görülmektedir. Ders saatlerinin 2002 programında azaldığı belirlenmiş, ancak programa Sporda Genel Teknik Taktik Öğret. İlkeleri, Beceri Öğrenimi, Psiko-motor Gelişimi ve Yetenek Seçimi ve İlkeleri isimli dersler temel eğitim ders grubuna, Spor Dalı

Gözlem ve Değerlendirme isimli ders ise özel eğitim ders grubuna ilave edilmiştir. Yani 2002 yılında yürürlüğe giren antrenör eğitim programında temel eğitim grubunda yer alan derslerin ders saatleri azalırken, programa farklı isimlerle yeni dersler ilave edilmiştir. Buna göre 1994 antrenör eğitimi ders programında 3 kademe için toplam ders saati 349 iken, 2002 antrenör eğitim programında 3 kademe için ders saati 249 dur. Ancak 2002 programında yer alan 4. ve 5. Kademelerle birlikte toplam ders saati 761 olarak belirlenmiştir. Öte yandan her iki yönetmeliğe göre antrenör eğitim programında öncelikli olarak temel ve özel eğitimde yer alan ilk üç ders aynıdır (Tablo 3).

2.4. Sınırlılıklar

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre her ne kadar antrenör eğitim kademesi 5 kademeli olsa da 4 ve 5. Kademelerde açılan kursların oldukça az açılması ve mevcut antrenörlerin bu kademelerde çoğunlukla bu kademeleri denklikle almasından yani 1, 2 ya da 3. Kademeden sonra herhangi bir programa (*antrenörlük kurs programına*) fiilen katılmadan * 4. ve 5 kademe denkliği alınabildiğinden Çalışmaya her iki yönetmelik için sadece antrenörlük kurslarına katılmış 1, 2. ve 3. Kademe antrenörler dâhil edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Anket yoluyla elde edilen verilerin önce her soruya verilen frekans ve yüzdeler belirlenmiş, sonrasında beklenen ile gözlenen değerler arasındaki farkın tespiti ki-kare testi ile (Büyüköztürk, 2016) analiz edilmiştir.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulguları, iki bölüm halinde elde edilmiştir.

3.1. Antrenörlerin kişisel özelliklerine ilişkin bulgular

1994 yönetmeliğine göre araştırmaya katılan antrenörlerin çoğunluğu (%69), 28-37 yaşları arasındadır. Yaşları 43-52 arasında olan antrenörlerin oranı ise oldukça azdır (%1,4). Antrenörlerin çoğunluğu (%69), üniversite mezunudur. Ortaöğretim mezunu antrenörlerin oranı ise %31,1'dir. Antrenörlerin çoğunluğu (%43) memurdur, mesleği öğretmen olanların oranı ise %29'dur. Bunların içinden de beden eğitimi öğretmeni olanlar çoğunluktadır (%22,7). Örnekleme giren antrenörlerin, antrenörlükteki kademeleri de birbirlerinden farklıdır. Antrenörlerin çoğunluğunu, antrenörlük programına katılıp da antrenörlük yapmayanlar (%27,3) ile 1-2 yıl antrenörlük yapıyor olanlar (%27,3) teşkil etmektedir. 8 yıla kadar antrenörlük yapanların oranı, programlardan mezun olup, halen antrenörlük yapmayanlarda dâhil edilirse %95,4'e ulaşmaktadır, antrenörlük kıdemi 8 yıldan fazla olup da örnekleme giren antrenörlerin oranı ise, oldukça düşüktür (%4,6) Bu bulgu, araştırmaya katılan antrenörlerin yaşlarına ilişkin bulguyla birbirini desteklemektedir.

* 16.08.2002 tarih 24848 sayılı Antrenör Eğitim Yönetmeliği; EK MADDE 2 – (Değişik: RG-26.04.2006-26150) Takım ve/veya ferdî spor branşlarında; Olimpiyatlarda birinci olan sporcular en az iki bilimsel spor aktivitesine katılmak şartıyla I., II., III. ve IV. kademe antrenör yetiştirme kursundan muaf tutularak V. kademe teknik direktör yetiştirme kursuna, Olimpiyatlarda ikinci ve üçüncü olan sporcular ile büyükler dünya şampiyonasında ve/veya dünya üniversitelerarası spor oyunlarında en az iki defa ilk üç dereceye giren sporcular en az bir bilimsel spor aktivitesine katılmak şartıyla, ilgili branşında

I., II. ve III. Kademe antrenör yetiştirme kursundan muaf tutularak IV. Kademe baş antrenör yetiştirme kursuna, Ayrıca; Olimpiyat şampiyonalarında görev alan, takımı ve/veya ferdi sporcusu ilk üç dereceye giren antrenörler ile büyükler dünya şampiyonası ve/veya dünya üniversitelerarası spor oyunlarında en az iki defa takımı ve/veya sporcusu ilk üç dereceye giren antrenörler III. ve IV. kademe antrenör kurslarından muaf tutularak V. kademe teknik direktör yetiştirme kursuna katılırlar. Yukarıda belirtilen şartları taşıyan antrenörler için bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde yer alan seminer ve çalışma süresi şartı aranmaz.

2002 yönetmeliğine göre ise araştırmaya katılan antrenörlerin çoğunluğu (%66,8), 28-37 yaş arasında. Yaşları 43-52 arasında olan antrenörlerin oranı ise oldukça azdır (%3,3). Antrenörlerin çoğunluğu (%64,2), üniversite mezunudur. Lise mezunu antrenörlerin oranı ise %13,4'dür. Antrenörlerin çoğunluğu (%44,2) serbest meslek sahibidir, mesleği beden eğitimi öğretmeni olanların oranı ise %16,9'dur. Örnekleme giren antrenörlerin, antrenörlükteki kademeleri de birbirlerinden farklıdır. Antrenörlerin çoğunluğunu, 1-2 yıl antrenörlük yapıyor olanlar (%46,5) teşkil etmektedir.

Antrenörlük programına katılıp da antrenörlük yapmayanların oranı %24,6 dır. Antrenörlük kıdemi 8 yıldan fazla olup da örnekleme giren antrenörlerin oranı ise, oldukça düşüktür (%3,8) Bu bulgu, 2002 sonrası uygulanan yönetmeliğe göre araştırmaya katılan antrenörlerin yaşlarına ilişkin bulguyla birbirini desteklemektedir.

3.2. Antrenörlerin SGM tarafından uygulanan antrenör eğitim programları konusundaki mevcut durum ve geliştirme önerilerine ilişkin görüşleriyle ilgili bulgular

Bir eğitim programı, pek çok açıdan ele alınabilir. Kim nerede, nasıl, ne için, ne zaman, ne ölçüde vb. gibi soruların cevaplarının her biri, programın bir boyutunu oluşturmaktadır. Antrenör eğitim programında da etkinlik, bu boyutların birbirleriyle en iyi biçimde etkileşimine bağlıdır. Bu nedenle örnekleme giren antrenörlerin mevcut duruma ilişkin görüş ve önerileri, aşağıda belirtilen **dokuz boyut** göz önüne alınarak incelenmiştir. **Bu boyutlar;** 1. Amaç, 2. Antrenörlerin programdan beklentileri ve beklentilerin gerçekleşme düzeyi, 3. Programa katılma biçimi, 4. Öğretici kadro, 5. Fiziksel olanaklar, 6. Kişilerarası İlişkiler, 7. Ders seçimi ve muhtevası, 8. Öğretim Süreçleri, 9. Değerlendirme Süreçleridir.

3.2.1. Amaç

Tablo 4'de görüldüğü gibi uygulanmakta olan mevcut antrenör eğitim programlarının amaçlarına ilişkin antrenörlerin görüşleri, beklentilerine ilişkin görüşleri arasında fark yoktur. Tablo 4'e göre örnekleme giren antrenörlerin çoğunluğu (%57,7 çok ve pek çok düzeyde), programların amacının "spor branşına ilişkin bilgileri tazelemek", %54,6'sı ise (çok ve pek çok düzeyde) "programda ders veren öğretim elemanlarının antrenörlük tecrübelerinden yararlanmak" olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, öneri olarak ise antrenörlerin çoğunluğu (%26,7). Yukarıda belirtilen amaçları içeren programlar yerine öncelikle "ilgili spor branşına ilişkin yeni gelişmeleri öğretmek" ve "ilgili kategoride görev yapabilecek düzeyde antrenörlük formasyonunu kazandırmayı amaçlayan" (%24,2) programların uygulanmasında birleştiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu, antrenörlerin kursları oldukça ciddiye aldıklarını ve aynı zamanda spor branşına ve mesleğe olan ilginin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 4. Antrenör eğitim programına ilişkin amaçların antrenörlerin beklentilerine uygunluk düzeyi (1994 ve 2002 yönetmeliğine göre)

Beklentilere uygunluk düzeyi	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek Çok		Toplam	
	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²
Antrenör eğitim programlarına ilişkin amaçlar												
Antrenörlerin sınıflandırılması	27**	34**	70	82	79*	118	75*	135*	35	50	286	419
Sporla branşıyla ilgili yeni gelişmeleri öğrenme	57	40**	94*	47	47**	97	40	167*	48**	68	286	419
Antrenörlerin bilgilerini tazelemek	1**	6**	34	38	86	100	114*	190*	51	85	286	419
Öğretim elemanlarının tecrübelerinden yararlanmak	5**	11**	32	37	93	64	113*	225*	43	82	286	419
Serbest zamanın olumlu geçirilmesini sağlamak	136*	206*	78	140	36	24	21**	29	15**	20**	286	419
Toplam	226	297	308	344	341	403	363	746	192	305	1.430	2.095

f₁: 1994 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre;

f₂: 2002 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre

* En yüksek düzey değeri;

f_1 $X_2: 2,367$ $sd: 16$

$p > 0,05$

**En düşük düzey değeri;

f_2 $X_2: 8,613$ $sd: 16$

$p > 0,05$

3.2.2. Antrenörlerin Programdan beklentileri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyi

Kuşkusuz her antrenör adayı, katılacağı antrenör eğitim programına bir beklenti içinde girer. Antrenörlerin bu beklentilerinin belirlenmesi, öğretim faaliyetlerinin planlamasında ve eğitim programlarının geliştirilmesinde oldukça önemlidir. Antrenörlerin, antrenör eğitim programına katılmadan önceki beklentileri Tablo 5’de Antrenör eğitim programlarına ilişkin beklentilerin gerçekleşme düzeyi ise Tablo 6’de belirtilmiştir.

Tablo 5. Antrenörlerin antrenör eğitim programına katılmadan önceki beklentileri

Antrenörlük eğitim programından beklentiler	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek Çok		Toplam	
	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²	f ¹	f ²
İlgili spor branşını tanımak	34**	20**	61*	153*	58	36	77*	170*	56	40	286	419
İlgili spor branşına ait teknik ve taktik becerileri başkasına öğretecek düzeyde öğrenmek	10**	17**	47	35	64	44	90*	215*	75*	108	286	419
Programda temel eğitim programı (Spor Anatomisi, Sosyolojisi v.b) spor branşı ile olan ilişkisini öğrenmek	29	42	89*	148*	83	85	63	116	22**	29**	286	419
Antrenörlük kursunda sadece özel antrenman bilgisi öğrenmek	3**	12**	24	36	67	57	126*	226*	66	88	286	419
Programda temel ve özel eğitim derslerini spor branşında uygulama becerisini elde edecek düzeyde öğrenmek	4**	8**	3**	13**	59	65	122*	252*	98	81	286	419
Spor branşıyla ilgili yeni gelişmelerden haberdar olmak	2**	5**	5**	7**	50	45	117*	282*	112*	80	286	419
Serbest zamanlarını olumlu değerlendirmek	99*	84	67	167*	56	73	44	47**	20**	46**	286	419
Toplumda antrenörlük yaparak saygı kazanmak	83*	72	86*	197*	69	91	37	35	11**	24**	286	419
Antrenörlük diploması ile gelir sağlamak	82*	22**	70	82	70	75	42	172*	22**	68	286	419
Sporcu olarak ulaşamadığı hedeflere antrenör olarak ulaşmak	96*	44**	70	160*	63	72	34	73	23**	70	286	419
Antrenörlük yaparak yeni insanlarla tanışmak	60	55	103*	183*	70	71	31	78	22**	42**	286	419
Diğer antrenörlerle rekabet edebilecek düzeye ulaşmak	43	48	94*	213*	82	60	43	75	24**	23**	286	419

Programda ders veren öğretim elemanlarının tecrübelerinden yararlanmak	39** 48**	37** 63	59 75	99* 158*	52 75	286 419
Ev yaşamının sıklığından uzaklaşmak	183* 228*	73 102	19 48	7 25	4** 16**	286 419
İş yaşamının sıklığından uzaklaşmak	137* 210*	72 104	53 55	16** 28	8** 13**	286 419
Sportif karşılaşma heyecanını ve rekabetin getirdiği zevki yaşamak	23** 30**	90* 121	90* 76	48 151*	35 41	286 419
Antrenörlük imkânlarından yararlanarak seyahat etmek	149* 97	82 199*	43 72	8** 33	4** 18**	286 419
Toplam	1.076 1.042	1.07 1.983	1.055 1.100	1.004 2.136	654 862	4.862 7.961

*f*₁: 1994 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre; *f*₂: 2002 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre

* En yüksek düzey değeri; *x*₂: 11406 *sd*: 64 *p* > 0.05

**En düşük düzey değeri; *x*₂: 34534 *sd*: 64 *p* > 0.05

Tablo 6. Antrenör eğitim programlarına ilişkin beklentilerin gerçekleşme düzeyi

Antrenörlük eğitim programından beklentilerin gerçekleşme düzeyi	Hiç		Az		Orta		Çok		Pek Çok		Toplam	
	<i>f</i> ₁	<i>f</i> ₂	<i>f</i> ₁	<i>f</i> ₂	<i>f</i> ₁	<i>f</i> ₂	<i>f</i> ₁	<i>f</i> ₂	<i>f</i> ₁	<i>f</i> ₂	<i>f</i> ₁	<i>f</i> ₂
Spor branşını antrenör yapacak düzeyde tanımak	36**	35**	57	102	52	58	82* 162*	59	62	286	419	
Sadece teknik ve taktik becerileri başkasına öğretecek düzeyde tanımak	21**	32**	106*	177*	47	60	72 97	40	53	286	419	
Sadece “temel eğitim programındaki” derslerin spor branşıyla olan ilgisini öğrenmek	33**	18**	68	108	59	61	88* 158*	38**	74	286	419	
Kursta sadece “özel antrenman bilgisi” ve “spor dalı teknik taktik” becerileri öğrenmek	40	60	114*	181*	65	82	63 59	4**	37**	286	419	
Programdaki “temel ve özel eğitim” kapsamındaki teorik	35	48	110*	197*	60	79	56 67	25**	28**	286	419	

ve uygulamalı derslerin uygulama becerisini öğrenmek												
Spor branşıyla ilgili yeni gelişmelerden haberdar olmak	98*	68	72	201*	50	98	36**	27**	30**	25**	286	419
Boş zamanları olumlu değerlendirmek	12**	33**	68	104	78	79	89*	151*	39	52	286	419
Toplumda antrenörlük yaparak saygı kazanmak	15**	24**	52	55	64	68	96*	198*	59	74	286	419
Antrenörlük diplomasıyla ek gelir sağlamak	8**	27**	23	66	76	205*	109*	72	70	49	286	419
Sporcu olarak ulaşamadığı hedeflere antrenör olarak ulaşmak	18**	21**	21**	23**	38	80	108*	197*	101*	98	286	419
Spor branşıyla ilgili yeni insanlarla tanışmak	29**	18**	96*	90	62	166*	48	68	51	77	286	419
Diğer antrenörlerle rekabet edebilecek düzeye gelmek	45	20**	23**	75	65	101	105*	163*	48	60	286	419
Programda ders veren öğretim elemanlarının antrenörlük tecrübelerinden yararlanmak	22**	19**	28**	20**	98*	88	102*	198*	36	94	286	419
Ev yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak	13**	15**	27	36	46	93	79	188*	121*	87	286	419
İş yaşamının sıkıcılığından uzaklaşmak	30**	19**	38**	59	58	84	111*	184*	49	73	286	419
Sportif karşılaşma heyecanını ve rekabetin getirdiği zevki yaşamak	36**	31**	46	58	62	79	88*	180*	54	71	286	419
Antrenörlük imkânlarından yararlanarak seyahat etmek	52	69	91*	195*	52	82	63	47	28**	26**	286	419
Toplam	598	557	1.040	1.747	1.032	1.563	1.340	2.216	852	1.040	4.862	7.044

f 1:1994 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre;

f 2:2002 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre

* En yüksek düzey değeri;

X₂: 8.365

sd: 64

p > 0.05

**En düşük düzey değeri;

X₂: 21.173

sd: 64

p > 0.05

Tablo 5 ve 6'den de anlaşılacağı gibi, antrenörlerin programdan beklentileri, amaçlara ilişkin önerileriyle aynı paraleldir. Antrenörlerin programdan beklentileri ve beklentilerin gerçekleşme düzeyleri arasındaki görüşleri arasında fark yoktur ($p > 0.05$). Ancak, antrenörlerin çoğunluğu (%80,1 çok ve pek çok düzeyde) programdan "ilgili spor branşına ilişkin yeni gelişmelerden haberdar olmayı" beklerken %77'si (çok ve pek çok düzeyde) programdan "ilgili spor branşında uygulama becerisi elde etmeyi" beklemektedir. Ancak, Tablo 6'da görüldüğü gibi antrenörlerin bu beklentileri gerçekleşmemiş ya da az düzeyde gerçekleşmiştir. Beklentilerle ilgili bu sonuç, öğretmenler üzerinde

yapılan muhteva bakımından benzer bazı araştırma sonuçlarıyla (Karaküçük, 1989; Özyürek, 1981) paralellik göstermektedir. Araştırmalarda örnekleme giren ilkökul öğretmenleriyle, lise Fen, Matematik, Türkçe, Edebiyat ve Beden Eğitimi öğretmenlerinin çoğunluğu, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarında kendilerini mesleki açıdan daha verimli hale getirip, uzmanlaşmalarını sağlayan ve bilim ve teknolojiye yeni gelişmeleri öğrenmeyi amaçlayan programları beklediklerini belirtmişlerdir. Nitekim Açıkada ve Ergen (1990), bilim ve teknolojinin bilime yansımaları, sporda rekorları hazırlayan faktörler arasında değerlendirmektedir. Sonuç olarak, antrenörlerin programın amacına ilişkin görüş ve beklentilerine göre SGM tarafında uygulanan antrenör eğitim programlarının temel amacı, antrenörlerin sınıflandırılması, bilgilerinin tazelenmesi ve spor branşına kazanılmış tecrübelerin aktarılması olduğu düşünülebilir. Öte yandan, antrenörlerin yeni gelişmelerden haberdar olma beklentisiyle, temel ve özel eğitim programlarındaki dersleri tanıma ve bir başkasına öğretebilme beklentisinin yeterli düzeyde gerçekleşmemesi, antrenörlerin amaçlara ilişkin görüşleriyle tutarlı, ancak programın etkinliği açısından olumsuz bir bulgudur.

3.2.3. Programa Katılma Biçimi

Bir eğitim programının başarısını, kişilerin bu programlara istekle katılmaları önemli ölçüde etkilemektedir.

Tablo 7: Antrenörlerin antrenör eğitim programlarına isteyerek devam etme durumlarına ilişkin görüşler

Antrenörlerin antrenörlük eğitim programına isteyerek devam etme durumları	f ¹	<u>1994</u>	%	f ²	<u>2002</u>	%
	İsteyerek Devam Ettim	189		66,2	381	
Kararsızım	63		22,0	21		5,0
İstemeyerek Devam Ettim	21		7,3	17		4,1
Cevapsız	13		4,5	-		-
TOPLAM	286		100,0	419		100,0

Örnekleme giren antrenörlerin çoğunluğu (%79,7), programlara kendi istekleriyle müracaat ederek katıldıklarını belirtmişlerdir. Ancak, Tablo 7'de görüldüğü üzere antrenörlerin yalnızca %66,2'si programlara isteyerek devam ettiklerini belirtmiştir. Bu bulgu, antrenörlerin programlara katılmak istediklerini, ancak sonradan bazı zorluklarla karşılaştıkları izlenimini vermektedir. Nitekim antrenörlerin programlara tekrar katılma isteği ile katılımı özendirme konusundaki önerileri, bu sonucu doğrulamaktadır. Öyle ki, antrenörlerin çoğunluğu (%34,3), eğitim programlarının üniversitelerce hazırlanmasını, %22'si ilgili spor branşında uluslararası tecrübeli yabancı uzmanların ders vermesini, özendirici tedbir olarak belirtmişlerdir. Bu bulgular arasından antrenörlerin, antrenör eğitim programlarının üniversitelerce hazırlanmasını önermeleri, onların spor dalma ilişkin yeni gelişmeleri öğrenme amacı ile mesleki açıdan daha verimli hale gelip uzmanlaşma amacından kaynaklanıyor olabilir.

3.2.4. Öğretici Kadro

Birçok araştırmacının da (Küçükahmet, 1992; Özyürek, 1981; Uysal, 1991; Yıldırım ve ark., 1993) belirttiği gibi bir programın başarısında, o programda görev yapan öğretici kadro büyük ölçüde rol oynamaktadır.

Tablo 8. Antrenörlerin öğretici kadronun seçimine ilişkin görüş ve önerileri

Öğretici kadronun seçilme durumu	Öğretici kadro İyi seçilmiş				Öğretici kadro İyi seçilmemiş				Öğretici kadro konusunda Kararsızım				Toplam			
	f ¹	%	f ²	%	f ¹	%	f ²	%	f ¹	%	f ²	%	f ¹	%	f ²	%
Öğretici kadronun seçimi (öneriler)																
Üniversite öğretim elemanlarından seçilmeli	20	11,5	39	11,8	2	7,4	5	20,0	5	6,1	8	11,9	27	9,4	52	12,4
SHGM çalışan uzmanlardan seçilmeli	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,2	5	7,5	1	0,4	5	1,2
Beden eğitimi öğretmenlerinden seçilmeli	3	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1,1	-	-
İlgili spor branşında üst düzey görev yapan "Baş antrenörlerden" seçilmeli	17	9,8	40	12,1	-	-	-	-	6	7,3	12	17,9	23	8,1	52	12,4
Üniversite öğretim elemanları ve SHGM de çalışan uzmanlardan seçilmeli	4	2,3	10	3,0	1	3,7	-	-	2	2,4	5	7,5	7	2,5	15	3,6
Üniversite öğretim elemanları ve beden eğitimi öğretmenlerinden seçilmeli	4	2,3	8	2,4	3	11,1	-	-	2	2,4	8	11,9	9	3,1	16	3,8
SHGM çalışan uzmanlardan ve baş antrenörlerden seçilmeli	25	14,4	17	5,2	2	7,4	-	-	12	14,6	10	15,6	39	13,6	28	6,7
İhtiyaç oranında hepsinden seçilmeli	48	27,6	128	38,8	9	5,1	10	6,8	24	13,8	9	6,1	81	28,3	148	35,3
	(2)		(1)										(2)		(1)	
Üniversite öğretim elemanları ve baş antrenörlerden seçilmeli	56	32,2	88	26,7	10	5,7	10	3,0	30	17,2	7	2,1	96	33,6	106	25,3
	(2)		(1)										(2)		(1)	
Toplam	174	60,8	330	78,8	27	9,4	25	6,0	82	28,7	64	15,3	286		419	

f¹: 1994 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre;f²: 2002 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre

$X_2: 22.089$	$sd: 16$	$p > 0.05$
$X_2: 16.714$	$sd: 16$	$p > 0.05$

Tablo 8'de görüldüğü gibi, seçimi ile seçimine ilişkin öneriler arasında bir fark belirlenmemiştir ($p > 0.05$). Ancak öğretici kadronun iyi seçilmediğini savunan antrenörlerin %23,1'i, öğretici kadronun yetişkinlere öğretim yollarını bilmediğini neden olarak göstermiştir. Bu nedenler doğrultusunda antrenörler, öğretici kadronun *üniversite öğretim elemanları ve üst düzey görev yapan baş antrenörlerden* oluşmasını önermiştir. Öte yandan programdan öğretici kadro olarak, SGM uzmanlarından yararlanılmasını önerenlerin oranı ise oldukça düşüktür (%0,3). Bu durum, antrenör eğitim programlarında görev alacak öğretici kadronun çoğunlukla üniversite öğretim elemanları* ve baş antrenörlerden seçilmesinin önerilmesi bakımından olumlu, SGM uzmanlarının önerilmemesi bakımından da dikkat çekicidir. 2002 yönetmeliğine göre ise katılımcıların çoğunluğu (%38,8) öğretici kadronun ihtiyaç oranında herkesten oluşabileceğini belirterek, katıldıkları kurslarda görev alan öğretici kadronun iyi seçildiğini vurgulamışlardır.

3.2.5. Fiziksel Olanaklar

Antrenörlerin, antrenör eğitim programlarında kendilerine sunulan *fiziksel olanaklardan pek hoşnut olmadıkları* belirlenmiştir. Antrenörlerin program süresince barınma konusundaki görüşleri Tablo 9

(a) programın uygulandığı yer hakkındaki görüşleri (b)'de ve yeme, çalışma ve dinlenme yerleri hakkındaki görüşleri ise (c)'de görülmektedir.

Tablo 9(a). Antrenörlerin yatacak yer (barınma) konusundaki görüşleri

Yatacak yer (barınma)	f ¹	%	f ²	%
Sorun olmadı	214	74,8	326	77,8
Çok kişi bir arada kaldık	16	6,3	8	1,9
Kalınan yer programın uygulandığı yere uzaktı	50	17,5	83	19,8
Cevapsız	4	1,4	2	0,5
Toplam	286	100,0	419	100,0

f¹: 1994 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre; f²: 2002 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre

Tablo 9(b): Antrenörlerin programın uygulandığı yer konusundaki görüşleri

Programın uygulandığı yer hakkında görüşler	f ¹	%	f ²	%
Her bakımdan iyi bir yer seçilmiş	193	67,5	362	86,4
Derslerin takip edilemeyeceği kadar gürültülü	68	23,5	30	7,2
Kursun amacına uygun olmayan bir yer seçilmiş	20	7,3	17	4,1
Derslerin verildiği sınıf ortamı oldukça sıkıcı	1	0,3	5	1,2
Ders verilen sınıflarda ışık düzeyi yetersiz	4	1,4	5	1,2
Toplam	286	100,0	419	100,0

Tablo 9(c). Antrenörlerin yeme, çalışma ve dinlenme yerleri konusundaki görüşleri

Yeme, çalışma ve dinlenme olanaklarına ilişkin görüşler		f ¹	%	f ²	%
Yeme	Yeterli	200	70,0	275	65,6
	Kısmen	3	1,0	43	10,3
	Yetersiz	83	29,0	101	24,1
Toplam		286	100,0	419	100,0
Çalışma	Yeterli	118	41,3	121	28,2
	Kısmen	1	0,3	12	2,9
	Yetersiz	167	58,4	286	68,3
Toplam		286	100,0	419	100,0
Dinlenme	Yeterli	71	24,9	135	32,2
	Kısmen	1	0,3	4	1,0
	Yetersiz	214	74,8	280	66,8
Toplam		286	100,0	419	100,0

Buna göre antrenörlerin 214 (%74,8) barınma konusunda sorun olmadığını, %24'ü, barınma konusunda sorunların çıktığını belirtirken, yaklaşık %33'ü *ders yapılan yerden hoşnut olmadıklarını* ifade etmiştir. Genellikle il dışından programa katılanlarda görülebilecek barınma konusuyla ilgili sorunlar, programdan sağlanan verim açısından olumsuzluk yaratabilir. Öte yandan, antrenörlerin çoğunluğu (%70), programdaki yeme olanağının yeterli olduğunu belirtirken %58,4'ü çalışma, %75'i dinlenme olanağını yetersiz bulmuşlardır. Antrenörler bu durumu, yeme için "yemek yenecek yerin olmamasına" bağlarken, çalışma ve dinlenme olanaklarıyla ilgili yetersizlik nedenini ise, kalınan tesiste çalışma ve dinlenme ortamının olmaması ile ders çizelgelerinin iyi düzenlenmemesine bağlamışlardır.

2002 yönetmeliğine göre ise katılımcıların çoğunluğu 326 (%77,8) barınma konusunda sorun olmadığını, 362 (%86,4) derslerin yapıldığı yerden hoşnut olduklarını, yine antrenörlerin çoğunluğunun 275 (%65,6) programdaki yeme olanağının yeterli olduğunu, 286 (%68,3) ünün çalışma ve 280 (%66,8) inin dinlenme olanağını yetersiz bulmuşlardır. Her iki yönetmeliğe ilişkin bulgularda benzerlik saptanmıştır. Ancak bulguların 2002 yönetmeliğine göre düzenlenen kurslarda 1994 yönetmeliğine göre uygulanan kurslara göre az da olsa bir iyileşmenin olduğu gözlenmektedir. Bu durum, 2000'li yıllarda kursların düzenlendiği yer ve fiziki imkânların gelişiminden kaynaklanan doğal bir sonuç olabilir.

3.2.6. Kişilerarası İlişkiler

Eğitim programının verimini etkileyen bir değer önemli boyut, bu programa katılan kişiler arasındaki ilişkilidir. Eğitim programına katılan kişiler 3 grupta toplanabilir: Bunlar; öğretici kadro, kursiyerler ve yöneticilerdir. Bu kişilerin birbirleriyle olan ilişkileri konusunda örnekleme giren antrenörlerin mevcut duruma ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Programın verimliliğini etkileyen bir diğer unsur, antrenörlerin oluşturdukları sınıf atmosferidir. Katılımcı antrenörlerin öğretici kadro ile olan ilişkileri konusundaki görüşleri Tablo 10'da, antrenörlerin sınıf atmosferine ilişkin görüşleri ise Tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 10. Antrenörlerin öğretici kadro ile olan ilişkileri konusundaki görüşleri

İlişkilerin boyutu	f ₁	%	f ₂	%
Çok iyi	35	12,2	88	21,0
İyi	126	44,1	212	50,6
Orta	121	42,3	116	27,7
Fena	4	1,4	3	0,7
Çok fena	-	-	-	-
Toplam	286	100,0	419	100,0

f₁: 1994 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre uygulanan antrenör eğitim programına katılanlarf₂: 2002 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre uygulanan antrenör eğitim programına katılanlar**Tablo 11.** Antrenörlerin sınıf atmosferine ilişkin görüşleri

Sınıf atmosferine ilişkin görüşler	f ¹	%	f ²	%
İyi	111	38,8	208	49,6
Kısmen iyi	116	40,6	176	42,0
İyi değil	59	20,6	35	8,4
Toplam	286	100,0	419	100,0

f₁: 1994 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göref₂: 2002 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre

Her iki yönetmeliğe göre kursa katılan antrenörlerin çoğunluğu *öğretici kadro ile olan ilişkilerinin iyi düzeyde olduğu* belirlenmiştir. Ancak *antrenörlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin ise o kadar iyi olmadığı* saptanmıştır. Öte yandan her iki yönetmeliğe göre kursa katılan antrenörlerin çoğunluğu (f₁: %40,6), ders işlenirken sınıf atmosferinin "kısmen iyi", (f₂: %49,6) ise "iyi" olduğunu belirtmiştir. Sınıf atmosferi iyi değildi görüşünü belirtenlerin çoğunluğu (f₁: %40,7) ile (f₂: %28,6 ve %48,6) farklı eğitim düzeyi ve değişik spor kariyerindeki kişilerin programlara katılmalarını neden olarak göstermişlerdir. Bu sonuç, antrenörlerle ilgili benzer bir araştırma bulgusuyla aynı paraleldedir Uysal (1991). Öte yandan antrenörlerin çoğunluğu (%61,5), yöneticilerin problemleri hemen çözümleme yollarını aradıklarını belirtmişlerdir. Problemlerin çözümünün tamamen ilgisiz kaldıklarını belirtenlerin oranı ise oldukça düşüktür (%4,6).

3.2.7. Ders Seçimi ve Muhtevası

Örnekleme giren antrenörlerin programdaki derslerin seçimine ilişkin görüşleri, eğitim düzeylerine göre değişmektedir. Spor eğitimi veren üniversitelerden mezun antrenörlerin çoğunluğu, programda yer alan tüm derslerin antrenörlerin eğitimi için gerekli olduğunu belirtirken, ortaöğretim kurum mezunu antrenörlerin %39,3'ü "*Spor Sosyolojisi*" dersini, %32'si *Spor Hekimliği* dersini, %36'sı *Spor Anatomisi* dersini, %25'i de *Spor Dalı Oyun Kuralları* dersini *gereksiz bulduklarını* ifade etmişlerdir. Antrenörlerin programdaki derslerin seçimine ilişkin görüşleri ilgilendikleri spor türüne göre de değişmektedir. Bunlardan takım sporları antrenörleri programda yer alan derslere, *bireysel spor türü antrenörlerinden daha olumlu* yaklaşmaktadırlar. Buna göre, *takım sporları antrenörlerinin*

çoğunluğu, programda yer alan tüm dersleri gerekli bulurken, bireysel spor türü antrenörlerinin %40,9'u *Spor Sosyolojisi* dersini, %30'u *Spor Anatomisi* dersini, %25'i *Spor Yönetimi ve Organizasyonu* dersini, %20,4'ü *Spor Dalı Oyun Kuralları* dersini %17,3 ise *Spor Psikolojisi* dersini *gereksiz bulmuşlardır*. Antrenörlerin programda yer alan bu derslere ilişkin görüşleri arasında az da olsa bu farklılıkların, spor türüne özgü olabileceği düşünülebilir. Öte yandan bu durum, bireysel spor türü antrenörlerinin sadece çalıştıkları konuyla yoğunlaşmak istediklerini, sporun diğer konularıyla fazla yoğunlaşmak istemediklerini ortaya çıkarmaktadır. Takım ve bireysel sporla uğraşanların farklı özelliklere sahip olabileceğiyle ilgili olarak takım sporlarıyla uğraşanların özellikle takım bilincine sahip olmak zorunda olduklarını, böylece, takım sporlarıyla işbirliği, yardımlaşma, birbirlerinin yarış esnasında neler yapabileceğini kestirebilme gibi özelliklerin de geliştirilebileceğini vurgulanmıştır Özer (1990). Buna göre programda yer alan her iki spor türüne ait antrenörler için önemli olan Spor Psikolojisi, Spor Yönetimi ve Organizasyonu dersleri ile Spor Sosyolojisi ve Spor Anatomisi dersini antrenörlerin, azda olsa gereksiz bulmaları olumsuz bir bulgudur. Bu durum, antrenörlerin söz konusu dersleri veren öğretim elemanlarından veya derslerin iyi verilmeyişinden kaynaklanıyor olabilir. Öte yandan, antrenörlerin %29,5'i programda yer alan derslerin seçimiyle ilgili olarak programda, *eğitim ve öğretimle ilgili derslerin yer alması gerektiği* önerisinde bulunurlarken, %27,6'sı *"derslerin birbiriyle yakından ilgili ve birbirini tamamlayıcı nitelikte olması gerektiğini"*, %26,2'si ise, *"programlarda ilgili spor branşına ilişkin her konuda geniş bilgi verecek derslerin yer alması gerektiğini"* savunmuşlardır. Antrenörlerin bu önerileri ışığında, üniversitelere bağlı spor eğitimi veren yüksekökol veya bölümlerin programlarında yer alan dersler göz önünde bulundurularak 31 ders saptanmış ve antrenörler bu derslerin gerekliliklerine ilişkin bir değerlendirme yapmışlardır. Bunlardan programda yer almayan Beceri Öğretimi, Antrenörlük Öğretim Uygulaması Bitirme Tezi (Seminer), Türk Dili ve Diksiyon dersleriyle Spor Politikası ve Motor Gelişim derslerinin programda yer almasına olumlu yaklaşmışlardır. Ayrıca antrenörlerin ders muhtevalarına ilişkin görüşleri de belirlenmiştir. Buna göre antrenörlerin %37,5'i, *"ders muhtevalarının tamamen spor dalına özgü, ilgili I. II veya III. kademe antrenörlerin eğitim amaçlarına uygun olarak hazırlandığını"* belirtirken, %19,6'sı *"eğitim programlarında verilen ders muhtevalarının birbirleriyle bağlantıların olmadığından"*, %17,8'i *"ders muhtevalarının sıkıcı ve bilinenlerin tekrarı niteliğinde olduğundan"*, %9,4'ü de *"spordaki yeni gelişmelerden uzak olduğundan"* yakınmaktadır. Bu çerçevede antrenörler, *Spor Anatomisi, Spor Yönetimi ve Organizasyonu, Spor Sosyolojisi ve Spor Psikolojisi* derslerini *yararlı bulmadıklarını* belirtirken, *Spor Dalı Özel Antrenman Bilgisi, Spor Dalı Teknik Taktik ve Spor Dalı Oyun Kuralları* dersi ile *Spor Fizyolojisi, antrenman Bilgisi, Spor ve Beslenme, Sporda Gözlem Ölçme ve Değerlendirme ve Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri* dersini oldukça *yüksek oranlarda yararlı bulduklarını* ifade etmişlerdir. Oysa antrenörlerin yararlı bulmadıkları Spor Anatomisi, Spor Yönetimi ve Organizasyonu ile Spor Sosyolojisinin, spor olgusu içinde önemli bir yeri bulunmaktadır. Öyle ki, spor, günümüzde, kişisel ve toplumsal amaçların gerçekleştirilmesinde yararlanılan çok önemli bir fonksiyon kazanmıştır (Gezgin ve Amman, 1994). Bu çerçevede, uğraşı alanı insan ve toplum olan antrenörlerin, sporun insan ve toplumsal yapıya olan etkilerini öğrenmeyi yararsız bulmaları düşündürücüdür. Bu sonuç, ilgili derslerin antrenör eğitim programlarında iyi verilemeyişinden de kaynaklanıyor olabilir. Antrenörler, derslerde muhteva olarak, spor branşlarıyla ilgili uygulamalardan gelen sorunların çözümlenmesini ve konuyla ilgili temel kavram ve tanımların öğretilmesini önermişlerdir.

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre eğitim görmüş antrenörlerin görüşleri, 1994 antrenör eğitim yönetmeliğine göre eğitilmiş antrenörlerin görüşleri arasında çok farklılık görülmemektedir. Antrenörlerin ders muhtevalarına ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Buna göre antrenörlerin %68,5'i, "ders muhtevalarının tamamen spor dalına özgü, ilgili I. II veya III. kademe antrenörlerin eğitim amaçlarına uygun olarak hazırlandığını" belirtirken, %9,7'si "eğitim programlarında verilen ders muhtevalarının birbirleriyle bağlantıların olmadığından", %13,3'ü "ders muhtevalarının sıkıcı ve bilinenlerin tekrarı niteliğinde olduğundan", %8,5'i de "spordaki yeni gelişmelerden uzak olduğundan" yakınmaktadır. 2002 den sonra kursa katılanlardan Spor eğitimi almış olan antrenörler derslerin tümünü gerekli bulurken, ortaöğretim kurumu mezunu antrenörler; *Spor Anatomisi, Spor Yönetimi ve Organizasyon dersleri ile Spor Fizyolojisi* derslerini **gereksiz**, *Sporda Öğretim Yöntemleri, Genel Antrenman Bilgisi, Spor Psikolojisi, Sporda Ölçme ve Değerlendirme, Yetenek Seçimi, Psikomotor Gelişim ve Özel Eğitim Derslerinin tamamını* **gerekli bulduklarını** belirtmişlerdir. Öte yandan araştırmaya katılan bireysel ve takım sporları antrenörlerinin çoğunluğunun kurslarda verilen dersleri gerekli bulduklarını belirtmişlerdir.

3.2.8. Öğretim Süreçleri

Bir eğitim programının diğer boyutları kadar önemle üzerinde durulması gereken bir yönü de, öğretim süreçleridir. Muhtevanın en etkin biçimde nasıl öğretileceği sorusuna verilecek cevap son derece önem taşımaktadır. Öğretim süreçleri altı boyutta incelenmiştir.

3.2.8.1. Derslerde Kullanılan Öğretim Yöntemleri

Antrenör eğitim programlarında uygulanan öğretim yöntemleriyle, antrenörlerin uygulamalarını önerdikleri öğretim yöntemlerinin birbirinden farksız olduğu saptanmıştır. Programda kullanılan yöntemlerle antrenörlerin bu yöntemlere ilişkin görüşleri Tablo 12'de görülmektedir.

Tablo 12. Programlarda kullanılan yöntemlerle antrenörlerin bu yöntemlere ilişkin görüşleri

Kullanılan yöntemlerle ilgili görüşler	Yeterli				Kararsızım				Yetersiz				Toplam			
	f ¹	%	f ²	%	f ¹	%	f ²	%	f ¹	%	f ²	%	f ¹	%	f ²	%
Klasik öğretim yöntemleriyle (komut, alıştırma)	6	8,3	20	36,4	2	2,8	12	21,8	64	88,9	23	41,8	72	100	55	100
Modern öğretim yöntemleriyle (problem çözme)	15	50,0	33	66,0	1	3,3**	5	10,0	14	46,7	12	24,0	30	100	50	100
Bazen klasik bazen modern yöntemlerle	164	89,1*	298	94,9*	2	1,1	4	1,3	18	9,8**	12	3,8**	184	100	314	100

Toplam	185	64,7	<u>351</u>	83,8	5	1,7	<u>21</u>	5,0	96	33,6	<u>47</u>	11,2	286	100	<u>419</u>	100
---------------	-----	------	------------	------	---	-----	-----------	-----	----	------	-----------	------	-----	-----	------------	-----

f 1 : 1994 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre;

f 2 : 2002 yılında gerçekleştirilen yönetmeliğe göre

* En yüksek düzey değeri; f_1 X_2 : 12.485 sd: 4 $p > 0.05$

**En düşük düzey değeri; f_2 X_2 : 25.487 sd: 4 $p > 0.05$

Tablo 12’de görüldüğü üzere, antrenörlerin kurslarda kullanılan öğretim yöntemlerine ilişkin görüşleri arasında fark gözlenmemiştir ($p > 0.05$). Antrenörler, antrenör eğitim programlarında bazen klasik bazen modern öğretim yöntemlerinin kullanılmasını isterken, yalnızca klasik yöntemin uygulandığı programların yetersiz olduğunu ve bu yöntemle işlenen derslerin yer aldığı programların kazandıracığı bilgi ve becerileri antrenörlük yaşantılarında kullanamayacaklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan antrenörlerin, programlarda kullanmak üzere bazen klasik bazen modern yöntemi içeren karma yöntemi önermeleri, olumlu bir bulgu olarak kabul edilebilir.

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre kursa katılanların çoğunluğu temel eğitim derslerinde klasik yöntemin uygulandığını özel eğitim derslerinde de yine katılımcıların çoğunluğu derslerde klasik ağırlıklı yöntemler kullanıldığını belirtmişlerdir. Antrenörler özellikle özel eğitim programında işlenen derslerin tamamının uygulamalı olması gerektiğini belirtmişlerdir.

3.2.8.2. Program Süresi

Örnekleme giren antrenörlerin çoğunluğu (%45,1), antrenör eğitim programlarının süresini "**kısa**" bulmuştur. Programları "**çok uzun**" (%11) ya da "**uzun**" (%5,2) bulanların oranı ise oldukça düşüktür Küçükahmet (1992). "*Bir meslek kazandırmaya yönelik ve sonunda bir belge ya da sertifika verilecek programın amacına ve öğretilen muhtevanın kapsamına uygun olması gerektiğini belirterek, genellikle böyle bir programın süresinin uzun olabileceğini*" vurgulamıştır. Buna göre, antrenörlük eğitiminin kapsamı dikkate alındığında, antrenörün kısa sürede yetiştirilmesiyle ilgili uygulama, sporun gelişimi açısından yetersiz olabilir. Bu itibarla, örnekleme giren antrenörlerin, uygulanan 20-23 günlük antrenör eğitim programlarının süresinin kısa bulmaları, olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Bu husus Göral ve ark. (1999) tarafından da desteklenmektedir.

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre kursa katılanların çoğunluğu, (%83,8), antrenör eğitim programlarının süresini "**kısa**" bulduğunu belirtirken, Programları "**çok uzun**" (%5,4) ya da "**uzun**" (%9,8) bulanların oranı ise oldukça düşüktür. 2002 antrenör eğitim programlarının uygulandığı kurslar yaklaşık 12-13 gün sürmektedir. Programın süresinin yetersiz bulunması olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Son yıllarda antrenörlüğe eğitimciliği ön plana çıkaran bir meslek olarak yaklaşılmaya başlanmış (Cassidy, Jones & Potrac, 2009; Penney, 2006), antrenörlerin de öğretmenlerin benimsedikleri bütüncül yaklaşıma uygun olarak, sporcuların bilişsel, duygusal ve psikomotor alanlarının geliştirilmesinden sorumlu olduğu vurgulanmıştır. Buna göre nitelikli antrenörlerin, mesleki bilgilerini kullanarak spor ortamlarında (katılımcı ya da yarışmacı spor ortamı) sporcuların yetkinlik (teknik, taktik ve fiziksel beceriler), kendine güven ve karakter (dürüstlük, empati ve sorumluluk duygusu) özelliklerini sürekli olarak geliştirmeleri gerekmektedir.

3.2.8.3. Basılı Kaynak Sağlama

Antrenörlerin çoğunluğu (%46,2), derslerde kullanılan basılı kaynakları sağlayabildiklerini

belirtirken, %35'i herhangi bir kaynak gösterilmediğini, genellikle derste not tuttıklarını ifade etmiştir. Öneri olarak ise, antrenörlerin çoğunluğu (%56,7), kurs yönetimi tarafından tüm derslere ilişkin basılı kaynakların kursiyerlere verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre kursa katılanların çoğunluğu %42,5'i derslerde basılı kaynak sağlayamadıklarını, %28,3'ü herhangi bir kaynak gösterilmediğini, genellikle derste not tuttıklarını ifade etmiştir. Öneri olarak ise, antrenörlerin çoğunluğu (%73,7), kurs yönetimi tarafından tüm derslere ilişkin basılı kaynakların kursiyerlere verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Görüldüğü üzere, farklı yönetmeliklere göre farklı zamanlarda uygulanan kurs programlarında yer alan derslere ilişkin kaynak sağlanamamakta olduğu belirlenmiştir. Ancak her iki yönetmeliğe göre kurslara katılan antrenörlerin büyük bir çoğunluğu tüm derslere ilişkin basılı kaynakların kursiyerlere verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

3.2.8.4. Günlük Ders Çizelgesinin Hazırlanması

Örnekleme giren her iki spor türü antrenörlerinin, programlara ilişkin günlük ders çizelgelerinin hazırlanmasıyla ilgili görüşleri arasında bir paralellik görülmektedir. Tablo 13'de programlarda uygulanan günlük ders çizelgesi ile ilgili görüşleri görülmektedir.

Tablo 13. Programlarda uygulanan ders çizelgesinin hazırlanması ile ilgili görüşleri

Antrenörlerin ilgilendiği spor türü Günlük ders çizelgesi ile ilgili görüşler	Bireysel spor		Takım spor		Bireysel spor		Takım spor		Toplam			
	f ₁	%	f ₁	%	f ₂	%	f ₂	%	f ₁	%	f ₂	%
Günlük ders çizelgesi iyi idi dinlenecek zaman oldu	11	6,8	10	8,1	18	8,9	16	7,4	21	7,3	34	8,1
Günlük ders çizelgesi yoğundu dinlenecek zaman olmadı	36	22,2	28	22,6	70	34,5	82	38,0	64	22,5	152	36,3
Günlük ders çizelgesi yoğundu ders çalışacak zaman olmadı	95	58,7	77	62,0	99	48,8	107	49,5	172	60,1	206	49,2
Günlük ders çizelgesi yoğundu kültürel ve sportif faaliyette bulunamadık	20	12,3	9	7,3	16	7,9	11	5,1	29	10,1	27	6,4
Toplam	162	100,0	124	100,0	203	100,0	216	100,0	286		419	

f₁: 1994 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre;

z: 2002 yılında gerçekleşen yönetmeliğe göre

* En yüksek düzey değeri;

f₁ X₂: 13,355

sd: 3

p > 0.05

Tablo 13’de görüleceği üzere, antrenörlerin ilgilendikleri spor türüne göre günlük hazırlanan ders çizelgelerine ilişkin görüşleri arasında fark saptanmamıştır (p > 0.05). Antrenörlerin çoğunluğu (%60,1), günlük ders çizelgesinin oldukça yoğun olduğunu, böylece ders çalışacak zaman bulamadıklarını belirtmişlerdir. Günlük ders çizelgelerinin çok iyi hazırlandığını belirtenlerin oranı ise, oldukça düşüktür. (%7,3). Öte yandan antrenörlerin çoğunluğu (%38,5), “*sabahları dört saat ders yapılmasını, öğleden sonra ise sportif sosyal ve kültürel etkinliklerle özel işlere zaman ayrılmasını*” önermiştir. O halde derslerin yalnızca sabahları dört saat yapılması, öğleden sonrasının ise sportif, sosyal ve kültürel faaliyetlere ayrılması, programlara olan ilgiyi de arttırabilecektir.

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre, antrenörlerin çoğunluğu, uygulanan programın oldukça yoğun olduğunu ve çizelgenin yoğunluğundan ders çalışacak, kültürel ve sportif faaliyette bulunabilecek zaman bulamadıklarını belirtmişlerdir.

3.2.8.5. Sınıf Mevcudu

Antrenörlük gibi mesleğe yönelik bir eğitim programının, yetişkinlere yönelik programlar olması ve katılımı gerektiren yöntemler uygulama zorunluluğu bulunması, sınıf mevcudu ile yakından ilgilidir. Örnekleme giren antrenörlerin çoğunluğu (%88,2), 25-30 kişilik sınıflarda ders yaptıklarını, ancak yaklaşık %50,0 si de derslerin 16-20 kişilik sınıflarda yapılmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak Küçükahmet (1992), “*Bir mesleğe yönelik eğitim programlarında, bir sınıfta bulunacak öğrenci sayısının 20-25’i geçmemesine dikkat edilmelidir*” derken Varış (1988), “*Bireysel öğretimde öğrencinin gelişim temposuna ve öğrenme gücüne uyulacağından, sınıfta öğrenci sayısının az olmasının önem taşıdığını*” belirtmiştir.

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre ise antrenörlerin çoğunluğu (%76,4), 25-30 kişilik sınıflarda ders yaptıklarını ifade ederlerken, yine antrenörlerin çoğunluğu (%78,2) derslerin 16-20 kişilik sınıflarda yapılmasını gerektiğini belirtmişlerdir. Her iki yönetmeliğe göre gerçekleştirilen çalışma sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre antrenörler 16-20 kişilik sınıflarda derslerin gerçekleştirilmesini istemektedirler. Kuşkusuz sınıflarda öğrenci sayısının yoğun olmaması, derslerin daha aktif ve verimli gerçekleştirilmesini sağlayabilecektir. Eğitimcilerin, sınıftaki öğrenci sayısının öğretimi olumsuz yönde etkileyebileceği görüşleriyle, spor eğitimcilerinin bu konudaki görüşlerinde aynı paralel de olduğu tespit edilmiştir (Aslan, 1988; Gezgin ve Amman, 1994; Özmen, 1976).

3.2.8.6. Derslere Devamın Kontrolü

Antrenörlerin çoğunluğu (%49,0), “*her öğretim elemanının derslerde yoklama yaptığını*” belirtmiştir. Antrenörlerin derslerdeki devamın kontrolüne ilişkin mevcut durum ile önerileri arasında bir paralellik görülmektedir. Buna göre derslere giren her öğretim elemanı yoklama yaptı diyen antrenörlerin çoğunluğu (%50,7) “*öğretim elemanının yoklama yapması gerektiğini*” önermiştir. Öte yandan, derslere “*isteyen geldi isteyen gelmedi*” ile “*isteyen gelsin, istemeyen gelmesin*” görüşünü savunan antrenörlerin oranı ise oldukça azdır. Ancak bu konuda biraz daha hoşgörülü davranılmasını isteyen antrenörlerin az da olsa arttığı dikkati çekmektedir (mevcut durumda %4,5, öneride %10,4).

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre ise antrenörlerin çoğunluğu (%89,3) *"her öğretim elemanının derslerde yoklama yaptığını"* belirtmiştir. Yine antrenörlerin büyük bir çoğunluğu (%82,2) *"öğretim elemanının yoklama yapması gerektiğini"* önermiştir. Aslında öğrencilerin derslere katılımları derslere konulara ilişkin davranış değişikliğinin oluşmasında önemli olabilmektedir. Antrenör eğitimi gibi sporcularla bire bir çalışmayı gerektiren bir ortamda derse katılım daha da önemli hale gelebilmektedir. Kaldı ki antrenör eğitim yönetmeliğinde bu husus açıkça belirtilmiş, derslere devam, bazı istisnalar dışında zorunlu hale getirilmiştir (*"Devam zorunluluğu; Madde 19- Kursu en fazla bir tam gün veya 2 yarım gün mazeretsiz katılmayan kursiyerlerin kursla ilişkileri kesilir. Kurs süresince 3 günü geçen raporlar devamsızlıktan sayılır ve kursiyerlerin kursla ilişkileri kesilir."*).

3.2.9. Değerlendirme Süreçleri

Bir eğitim programının son aşaması değerlendirmedir. Programın amaçlara ne ölçüde ulaşıldığı değerlendirme sonucunda ortaya çıkmaktadır, antrenörlerin çoğunluğu (%74,1), *"her dersten ders süresi bitiminde ayrı ayrı ve farklı zamanlarda birer sınav yapıldığını"* belirtmiştir. Ancak bu uygulama, antrenörler tarafından düşük oranda önerilmiştir (%17,0). Antrenörlerin çoğunluğu (%48,3), programlara katılanlara programdan ne ölçüde yararlandıklarını saptamak üzere bir ön test bir de son test yapılmasını önermiştir. Bu noktada, antrenörlerin değerlendirme süreci olarak ön test-son test yapılmasını istemesi, olumlu bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Ayrıca antrenörler, program sonunda başarılı ve başarısız olanlara verilecek ödül ve alınacak önlemlerle ilgili önerilerini de belirtmişlerdir. Buna göre antrenörlerin çoğunluğu (%35,7), ödül olarak *"antrenör olduğu kademede yer alan bir spor kulübünde antrenörlük yapması sağlanmalıdır"* derken, yine antrenörlerin çoğunluğu (%54,5), başarısızlıkta alınacak önlemlerle ilgili olarak *"antrenör adayına bir bütünleme hakkı tanınmalı"* önerisinde bulunmuştur.

2002 antrenör eğitim yönetmeliğine göre ise antrenörlerin çoğunluğu (%89,1) *"her dersten ders süresi bitiminde ayrı ayrı ve farklı zamanlarda birer sınav yapıldığını"* belirtmiştir. Antrenörler her dersin sonunda sınavların yapılmasının uygun olduğunu ve devam etmesi gerektiğini belirtmişler. Yine antrenörlerin çoğunluğu (%69,3) başarısız oldukları derslerden *"antrenör adayına bir bütünleme hakkı tanınmalı"* önerisinde bulunmuştur. Ayrıca antrenörler, program sonunda başarılı ve başarısız olanlara verilecek ödül ve alınacak önlemlerle ilgili önerilerini de belirtmişlerdir. Buna göre antrenörlerin çoğunluğu (%49,4), ödül olarak *"antrenör olduğu kademede yer alan bir spor kulübünde antrenörlük yapması sağlanmalıdır"* vurgusunda bulunmuşlardır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Antrenörlerin program amaçlarını farklı şekilde algıladıkları ve beklentilerinin farklı olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, antrenörlerin programda yer alan temel ve özel eğitim derslerini öğrenme beklentileri ile spor branşına ilişkin yeni gelişmelerden haberdar olma beklentisinin yeterli düzeyde gerçekleşmediği saptanmıştır. **Bu sonuca göre:** spor dalma ilişkin bilgileri tazelemeyi amaçlayan programlardan çok, ilgili spor branşına ilişkin yeni gelişmeleri öğreten ve ilgili kategoride görev alabilecek düzeyde her kademe için antrenörlük formasyonu kazandırmayı amaçlayan programlar uygulanmalıdır.

2. Antrenör eğitim programlarına katılanların önceleri oldukça istekli oldukları, ancak program

sonuna bu isteklerinin az da olsa kaybolduğu anlaşılmıştır. Antrenörler bu durumu, programlarda eski bilgilerin tekrar edilmesine, kurs zamanının uygun olmayışına, yeme, dinlenme, çalışma, mali olanakların yetersizliğine bağlamışlardır. **Bu sonuca göre:**

a. Antrenör eğitim programlarının, ilgili üniversitelerin öğretim elemanı, tesis, malzeme gibi imkanları dikkate alınarak programların, SGM ile işbirliği içinde üniversitelerde açılması gerçekleştirilmelidir.

b. İlgili spor branşında uluslararası tecrübeye sahip yabancı uzmanların ders verilmesi sağlanmalıdır.

c. Programlara katılanlara daha iyi yeme, yatacak çalışma ve dinlenme olanağı sağlanmalıdır.

3. Antrenörlerin bir kısmı programlarda yer alan öğretici kadroyu beğenmemektedir. Antrenörler bu durumu, öğretici kadronun klasik bilgilere sahip olduklarına ve uygulamayı iyi bilmediklerine bağlamışlardır. **Bu sonuca göre;** Programlarda öğreticilik yapacak kadronun, konusunun teorik ve uygulamasını çok iyi bilen, öğretmenlik meslek bilgisi eğitimi almış ve yetişkinlerle çalışma tecrübesine sahip ilgili alanlarda görev yapan öğretim elemanları ile üst düzey takımlarda görev yapan baş antrenörlerden oluşturulması sağlanmalıdır.

4. Antrenörlerin, antrenör eğitim programlarında kendilerine sunulan fiziksel olanaklardan pek hoşnut olmadıktan anlaşılmıştır. **Bu sonuca göre;** programları, spor branşıyla ilgili tesis ve malzemelerin kolayca temin edilebileceği üniversite veya spor merkezlerinde uygulaması planlanmalıdır.

5. Antrenörlerin, öğretici kadro ile olan ilişkilerinin genellikle iyi düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak antrenörlerin birbiriyle olan ilişkilerinin o kadar iyi olmadığı belirlenmiştir. Antrenörler bu durumu, programa katılanların farklı eğitim düzeyinde ve farklı spor kariyerinde olmalarına bağlamışlardır.

6. Antrenörlerin bir bölümünün, antrenör eğitim programlarında gereksiz ve yararsız olarak değerlendirdikleri, Spor Anatomisi, Spor Sosyolojisi, Spor Yönetimi ve Organizasyonu ve Spor Psikolojisi derslerinin öğretim programları, antrenörlerin önerileri de dikkate alınarak, çağdaş literatür ışığında alan uzmanlarınca tekrar gözden geçirilmelidir.

7. Antrenörler, programda yer almayan Beceri Öğretimi, Antrenörlük Öğretim Uygulaması, Bitirme Tezi (Seminer) Türk Dili ve Diksiyon dersleriyle, Spor Politikası ve Motor Gelişim derslerinin programda yer almasına olumlu yaklaşmışlardır. **Bu sonuca göre;** programda Beceri Öğretimi, Antrenörlük Uygulaması, Bitirme Tezi (seminer) ve Türk Dili ve Diksiyon dersleriyle Spor Politikası ve Motor Gelişim derslerinin yer alması sağlanmalıdır.

8. Antrenörler derslerin muhtevalarıyla ilgili olarak da spor branşıyla ilgili uygulamalardan gelen sorunların çözümlenmesini ve konuyla ilgili temel kavram ve tanımların öğretilmesini önermişlerdir.

9. Antrenörler, antrenör eğitim programlarında bazen klasik, bazen modern öğretim yöntemlerinin kullanılmasını isterken, yalnızca klasik yöntemin uygulandığı programların yetersiz olduğu ve bu yöntemle işlenen derslerin yer aldığı programların kazandıracığı bilgi ve becerileri antrenörlük yaşantılarında kullanamayacaklarını belirtmişlerdir. **Bu sonuca göre;** antrenör eğitim programlarında ağırlığı modern öğretim yöntemlerinin oluşturduğu, ancak klasik yöntemlerin de yer aldığı karma yöntem uygulanmalıdır.

10. SGM ile işbirliği halinde üniversitelerce uygulanacak antrenör eğitim programların da yeterli olabilecek bir süre tespit edilmelidir.

11. Antrenörlerin çoğunluğunun program öncesinde basılı kaynakları elde ettikleri anlaşılmaktadır.

Ancak ilgili kaynaklar, programa katılanlar tarafından bizzat sağlanmakta ve bu durum maddi kayıp yanında zaman kaybına da neden olabilmektedir. **Bu sonuca göre;** derslerde kullanılan basılı kaynakların tümü, program yönetimi tarafından temin edilmeli, gerekirse SGM tarafından kaynak kitaplar bastırılmalıdır.

12. Programa katılan antrenörlerin günlük ders programlarından hoşnut olmadıkları anlaşılmaktadır. Bununla ilgili olarak antrenörler, programların oldukça yoğun olduğunu hatta ders çalışacak ve dinlenecek zaman bulamadıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuca göre, ders programları öğleden önce 4 saat olarak planlanmalı, öğleden sonraları düzenli olarak eğitsel, sportif, sosyal ve kültürel etkinliklere ayrılmalıdır.

13. Antrenörler, sınıf mevcudunun 30 kişiden fazla olmaması görüşünde birleştikleri, özellikle sporcularla birebir çalışma gerektiren spor branşlarına ilişkin antrenör eğitim programlarında bu sayının daha da azaltılmasını istedikleri anlaşılmaktadır. **Bu sonuca göre;** sınıflar, 30 kişiyi aşmamalı, özellikle bireysel spor türüne ilişkin spor branşlarında bu sayı, 16-20 arasında olmalıdır.

14. Antrenörler derse devam konusunda titizlikle durmaktadırlar. Ancak, antrenörler, az da olsa, derse devam konusunda hoşgörülü davranılmasını beklemektedirler. **Bu sonuca göre;** antrenörlerin programı sürekli izlemelerinin sağlanmasına yönelik tedbirler alınmalıdır.

15. Antrenörlerin değerlendirme süreçleriyle ilgili olarak programların ne ölçüde yararlı olduğunu saptamak istedikleri anlaşılmaktadır. Bunun sonucunda, başarılı olanlara ödül, başarısız olanlara karşı ise alınacak önlemler de belirlenmiştir. **Bu sonuca göre;**

a. Programın ne ölçüde yararlı olduğunu saptamak üzere programa katılanlara ön test ve son test uygulanmalıdır.

b. Program sonunda başarılı olan bireysel spor türü antrenörlerinin bir sonraki antrenörlük programına öncelikle katılması sağlanmalı, takım sporları antrenörlerinin ise, ilgili antrenör kademesinde yer alan bir spor kulübünde antrenörlük yapmaları özendirilmelidir.

c. Başarısız olan antrenörlere ise bir sınav hakkı daha tanınmalıdır. Araştırma sonuçlarına göre, bu alanda gerçekleştirilebilecek bazı araştırma konuları da şöyle belirtilebilir;

- Antrenör eğitim programlarının bir değerlendirilmesi yapılabilir. (Bir antrenör eğitim programı örneğinde),

- Dünyadaki antrenör eğitim sistemleriyle, Türkiye'deki antrenör eğitim sistemleri karşılaştırılarak incelenebilir.

- Türkiye'de spor eğitimi veren üniversitelerden mezun antrenörler ile kısa süreli programlardan mezun antrenörlerin mesleğe karşı tutumları tespit edilebilir.

Açıklamalar

- Bu çalışma, Hakan Sunay tarafından Aralık 1995 yılında Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Doç. Dr. A. Faik İmamoğlu'nun danışmanlığında gerçekleştirilen "Türkiye'de Antrenör Eğitim Programlarının Etkinliği" adlı Doktora tezinden revize edilerek üretilmiştir.
- Yazar, araştırmaya katılan antrenörlere teşekkürü borç bilir.

KAYNAKÇA

- Abraham, A., Collins, D., & Martindale, R. (2006). The coaching schematic: Validation through expert coach consensus. *Journal of sports sciences*, 24(06), 549-564.
- Açıkada, C., & Ergen, E. (1990). *Bilim ve spor*. Ankara: Büro Tek Ofset Matbaacılık.
- Aslan, N. (1988). Orta öğretim kurumlarında beden eğitimi spor etkinliklerini nasıl daha verimli ve işlevsel duruma getirebiliriz? *Türk Eğitim Demeği (5-6 Mayıs 1988) Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları Konulu İlköğretim Toplantısı*. Ankara.
- Başbakanlık (1994). Resmi Gazete. Yayın Tarihi: 11.9.1994. Sayısı: 22048
- Büyüköztürk, Ş. (2016), *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cassidy, T., Jones, R. L., & Potrac, P. (2009). *Understanding sports coaching: The social, cultural and pedagogical foundations of coaching practice*. London: Roudledge.
- Côté, J., & Gilbert, W. (2009). An integrative definition of coaching effectiveness and expertise. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(3), 307-323.
- Daly, J. A., & Parkin, D. A. (1991). The role of the coach. Pyke, F. S (Edt.), *Better coaching, avanced coach's manuel*. Australia: Australian sports commission, Australian coaching council incorporated.
- Gezgin, M. F., & Amman, T. (1994). Temel eğitimde yararlılık açısından spor olgusu. *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II Ulusal Sempozyumu*. Ankara.
- Göral, M., Yapıcı, K. A., & Koç, H. (1999). Antrenör eğitimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 273-290.
- Karaküçük, S. (1989). *Beden eğitimi öğretmeninin eğitimi*. Ankara: G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Yayın No: 19.
- Konter, E. (1996). *Lider olarak antrenör*. İstanbul: Alfa Basımevi.
- Küçükahmet, L. (1992). *Hizmet içi eğitim: Teori ve uygulamaları*. Ankara: G.Ü. İletişim Fakültesi Matbaası.
- Özer, K. (1990). Sporda eğitim ve öğretim. *Spor Şurası Bildirileri*. Ankara.
- Özmen, Ö. (1976). *Çağdaş sporda eğitim üçgeni*. İzmir: Yıldız Matbaası.
- Özyürek, L. (1981). *Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarının etkinliği*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 102.
- Penney, D. (2006). Coaching as teaching: New acknowledgements in practice. In R. L. Jones (Edt.), *The sports coach as educator: Re-conceptualising sports coaching* (pp.25-36). London: Routledge.

Sunay, H. (1998). Beden eğitimi öğretmeni ve antrenörün spor eğitimi alt yapısındaki önemi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 43-50.

Uysal, Z. (1991). *Türkiye’de voleybol antrenörlerinin yetiştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler*. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 157.

Yıldıran, İ., Karaküçük, S., İmamoğlu, A.F., & Ekenci, G. (1993). Beden eğitimi ve spor öğrenimi veren yükseköğretim kurumlarının öğretim programlarının toplumsal beklentilere uygunluk düzeyleri bakımından analizleri, *Eğitim Dergisi*, 3, 55-70.

Makale Geliş: 21.01.2020

Makale Kabul: 25.04.2020

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>